

kurrencen mellem aftaleparterne, men også konkurrencen mellem dem og tredjemænd.

5. En eneforhandlingsaftale kan, uden at medføre misbrug af en dominerende stilling, påvirke handelen mellem medlemsstaterne og samtidig have til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordrøje konkurrencen og således falde ind under

forbudet i EØF-traktatens artikel 85, stk. 1.

6. EØF-traktatens artikel 184 har ikke til formål at give en part mulighed for at bestride anvendeligheden af en hvilken som helst forordning til støtte for et eller andet søgsmål; den forordning, som påstås at være ulovlig, må direkte eller indirekte være anvendelig på det forhold, som sagen angår.

I sag 32/65

REGERINGEN FOR DEN ITALIENSKE REPUBLIK, repræsenteret af gesandt Adolfo Marescá, vicechef for udenrigsministeriets juridiske afdeling, som befuldmægtiget, bistået af stedfortrædende kammeradvokat Pietro Peronaci, med valgt adresse i Luxembourg på den italienske ambassade,

som sagsøger,

mod

1. RÅDET FOR DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE FÆLLESSKAB, repræsenteret af dr. Raffaello Fornasier, juridisk rådgiver, som befuldmægtiget, med valgt adresse i Luxembourg hos Jacques Leclerc, sekretær ved Rådet for De europæiske Fællesskaber,

og

2. KOMMISSIONEN FOR DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE FÆLLESSKAB, repræsenteret af dr. Alberto Sciolla-Lagrange, juridisk rådgiver, som befuldmægtiget, med valgt adresse i Luxembourg hos Henri Manzanares, sekretær i de europæiske eksekutivorganers juridiske tjeneste,

som sagsøgte,

angående:

1. Annullation af artikel 1 og følgende i EØF-forordning nr. 19/65 fra Rådet for EØF af 2. marts 1965 (EFT-specialudgave 1965—66, s. 31; org. ref. JO 36 af 6. marts 1965, s. 533/65) om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3 på kategorier af aftaler og samordnet praksis,
2. en anmodning (i medfør af EØF-traktatens artikel 184) om at artikel 4, stk. 2, afsnit 2, litra a) og b) og artikel 5, stk. 2 i forordning nr. 17/62 fra Rådet for EØF af 6. februar 1962 (EFT-specialudgave 1959—62, s. 81; org. ref. JO 13 af 21. februar 1962, s. 204/262) erklæres uanvendelige,

3. en anmodning (i medfør af EØF-traktatens artikel 184) om at forordning nr. 153/62 fra Kommissionen for EØF af 21. december 1962 (JO 139 af 24. december 1962, s. 2918/62) erklæres uanvendelig,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten Ch. L. Hammes, afdelingsformanden L. Delvaux, dommerne A. M. Donner, A. Trabucchi og R. Lecourt (refererende),

generaladvokat: K. Roemer

justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Præmisser

Den italienske Republiks regering har indbragt en sag mod Rådet for Det europæiske økonomiske Fællesskab og, for så vidt det er fornødent, mod Kommissionen i første række med krav om annullation af Rådets forordning nr. 19/65 af 2. marts 1965 om anvendelse af EØF-traktatens artikel 85, stk. 3 på kategorier af aftaler og samordnet praksis;

sagsøger har endvidere i henhold til artikel 184 i nævnte traktat nedlagt påstand om, at artikel 4, stk. 2, afsnit 2, litra a) og b) og artikel 5, stk. 2 i Rådets forordning nr. 17/62 af 6. februar 1962, hvori det bestemmes, at aftaler, for hvilke de pågældende agter at påberåbe sig artikel 85, stk. 3, skal anmeldes, erklæres uanvendelige;

Endelig kræver sagsøger på samme grundlag, at Kommissionens forordning nr. 153/62 af 20. december 1962, som indfører en forenklet anmeldelsesprocedure for visse såkaldte eneforhandlingsaftaler, erklæres uanvendelig.

V e d r ø r e n d e k r a v e t o m a n n u l l a t i o n a f R å d e t s f o r o r d n i n g n r. 19/65

Ved forordning nr. 19/65, der er udstedt i medfør af traktatens artikel 87, har Rådet givet Kommissionen mulighed for ved forordning at fritage kategorier af aftaler, som kun omfatter to virksomheder, i medfør af artikel 85, stk. 3;

sagsøger i annulationssøgsmålet, der er forskriftsmæssigt indgivet, hævder, at den nævnte forordning er udstedt i strid med artiklerne 2, 3, litra f), 85, 86, 87 og 222 i traktaten og indebærer magtfordrejning.

Vedrørende den første søgsmålsgrund: overtrædelse af artikel 87

Sagsøgeren kritiserer i første række, at man ved forordning nr. 19/65 skaber en ordning med dispensationer efter artikel 85, stk. 3 uden forinden at præcisere rækkevidden af det i artikel 85, stk. 1 nævnte forbud, således at nævnte forordning, fordi den bestemmer undtagelsen uden først at klarlægge den regel, som undtagelsen vedrører, strider imod artikel 87 og bryder med princippet om, at alt, hvad der ikke er forbudt, er tilladt, for i stedet at opstille det modsatte princip, at alt, hvad der ikke er tilladt, er forbudt.

Efter traktatens artikel 87 »udsteder Rådet alle fornødne forordninger eller direktiver om anvendelsen af principperne i artiklerne 85 og 86«;

det er Rådets sag at vurdere, om en eventuel forordning er »fornøden«;

Rådet kan anse forordninger for fornødne på et afgrænset område uden at være forpligtet til udtømmende at behandle hele det område, som artiklerne 85 og 86 omfatter;

Rådet kan derfor, hvis det anser det for formålstjenligt, meddele dispensation ved forordning i henhold til artikel 85, stk. 3;

man kan ikke heraf drage den konklusion, at alt, hvad der ikke dispenseres for, må betragtes som forbudt.

I øvrigt er det i traktatens artikel 85, stk. 3 forudsat, at kategorier af aftaler kan fritages fra forbudet;

hensynet til virksomhedernes retssikkerhed kan retfærdiggøre, at man vælger at gøre brug af denne mulighed, som ikke forpligter Rådet til samtidig at træffe gennemførelsesforanstaltninger for artiklens øvrige bestemmelser;

Rådet har altså i medfør af artikel 85, stk. 3 kunnet udstede en forordning om dispensation for kategorier af aftalen uden at overtræde artikel 87 og uden hverken at ændre principperne i artikel 85, stk. 1 eller give afkald på i senere forordninger at anvende den ene eller den anden bestemmelse i artikel 85 på aftaler, som ikke omfattes af den omtvistede forordning.

Vedrørende den anden søgsmålsgrund: overtrædelse af artikel 85 og magtfordrejning

Sagsøger anker over, at forordning nr. 19/65 dels strider mod artikel 85, stk. 1 og 3 i forbindelse med artiklerne 2 og 3, litra f) i traktaten, dels indebærer magtfordrejning,

fordi den betragter alle aftaler, der hører under de fritagne kategorier, som uden videre er forbudt i medfør af artikel 85, stk. 1, og således går ud fra, at denne bestemmelse ikke blot omfatter de kategorier, der er fritaget ved den nævnte forordning, men tillige alle aftaler af nævnte kategorier, som indgås mellem flere end to virksomheder, eller mellem to virksomheder uden at opfylde en af betingelserne i forordningens artikel 1.

Artikel 85, som er placeret i tredje del af traktaten, der omhandler »Fællesskabets politik«, fastsætter de konkurrenceregler, som gælder for virksomhederne, og har til formål at føre bestemmelserne i artikel 3 om »Fællesskabets virke« ud i livet, navnlig ved »gennemførelse af en ordning, der sikrer, at konkurrencen ikke fordrejes«, hvormed der sigtes mod »oprettelsen af et fællesmarked«, som er et af hovedformålene i artikel 2;

samtlige bestemmelser i artikel 85 må derfor ses i sammenhæng med de bestemmelser i traktatens præambel, som belyser den, og især de bestemmelser, som vedrører »fjernelsen af bestående hindringer« og »den redelige konkurrence«, der er nødvendige forudsætninger for oprettelsen af et enhedsmarked.

Udformningen af artikel 85 er karakteristisk ved at bestå af en forbudsbestemmelse (stk. 1) og en bestemmelse om virkningerne heraf (stk. 2), som imidlertid mildnes ved muligheden for at give dispensation fra dette forbud, eventuelt for hele kategorier (stk. 3);

den omstændighed, at en aftale ikke rammes af artikel 85, stk. 1, skyldes ikke de samme betingelser og kan ikke have de samme følger som den omstændighed, at en aftale nyder godt af undtagelsen i artikel 85, stk. 3, og virksomhederne er derfor interesseret i, at anvendelsesområderne for disse to bestemmelser ikke ændres ved eventuelle forordninger.

Skønt en konkret aftale kun kan være genstand for dispensation efter artikel 85, stk. 3, hvis den falder ind under forbudet i artikel 85, stk. 1, kan den i stk. 3 fastsatte mulighed for dispensation for kategorier af aftaler ikke betyde, at en konkret aftale, som hører til sådanne kategorier, herefter nødvendigvis må opfylde betingelserne i stk. 1;

idet Rådet i artikel 85 bemyndiges til at give dispensation for kategorier af aftaler, pålægges det samtidig en forpligtelse til kun at gøre brug af denne bemyndigelse med henblik på kategorier af aftaler, som kan opfylde betingelserne i stk. 1;

en rådsforordning ville være uden indhold, hvis de aftaler, der hørte til de i forordningen beskrevne kategorier, ikke kunne opfylde disse betingelser;

beskrivelsen af en kategori er imidlertid kun en ramme og betyder ikke, at de aftaler, som falder inden for denne ramme, alle er underlagt forbudet;

beskrivelsen medfører heller ikke, at en aftale, som hører til den fritagne kategori, men ikke opfylder alle betingelserne i den nævnte beskrivelse, nødvendigvis må falde ind under forbudet;

en dispensation for kategorier af aftaler kan altså ikke, end ikke indirekte, indeholde nogen stillingtagen med hensyn til en konkret aftale.

Forordning nr. 19/65 strider i øvrigt ikke mod disse principper;

Kommissionen bemyndiges i forordningens artikel 1, stk. 6 til »ved forordning at erklære, at bestemmelserne i artikel 85, stk. 1 ikke finder anvendelse på kategorier af aftaler, hvori kun deltager to virksomheder«, og som opfylder bestemte betingelser, der har tilknytning til aftaler om eneforhandling;

ifølge stk. 2 i samme artikel skal den forordning, som skal vedtages af Kommissionen, »indeholde en beskrivelse af de kategorier af aftaler, hvorpå den finder anvendelse, og især skal den angive: a) hvilke begrænsninger eller bestemmelser aftalerne ikke må indeholde og b) hvilke bestemmelser aftalerne skal indeholde, eller hvilke andre betingelser der skal være opfyldt«;

forordningen angiver altså kun rammerne for Kommissionens virke, idet den overlader denne at fastsætte de betingelser, som en aftale skal opfylde for at opnå gruppedispen- sation;

da forordningen, som det fremgår af dens overskrift og dens grunde, er udstedt i med- før af artikel 85, stk. 3 og ikke artikel 85, stk. 1, foregriber den ikke fortolkningen af artikel 85, stk. 1;

forordningens sigte er at undtage kategorier af aftaler og former for samordnet praksis fra forbudet, og den kan derfor ikke bevirke, at de kategorier, som den har til formål at begunstige, i første omgang omend stiltiende, underkastes forbudet i artikel 85, stk. 1, og skabe en forordning til skade for en hvilken som helst aftale for, at betingel- serne i nævnte artikel uden videre er opfyldt;

den anfægtede forordning kan derfor ikke ændre de forpligtelser, som skal overholdes i det enkelte tilfælde ved konstateringen af, om de betingelser, der er afgørende for for- budet i artikel 85, stk. 1, er til stede;

de tvivlsspørgsmål, som ordlyden af forordning nr. 19/65 efter sagsøgers mening kan give anledning til, er altså ikke tilstrækkelige til at godtgøre, at der er sket en overtræ- delse af bestemmelserne i artikel 85;

da forordning nr. 19/65 indskrænker sig til at bemyndige Kommissionen til på for- hånd at undtage kategorier af de deri angivne aftaler alene for det tilfælde, at de måtte

falde ind under artikel 85, stk. 1, er den hverken stridende mod artikel 85, stk. 2 og artikel 3, litra f) i traktaten eller baseret på magtfordrejning.

Vedrørende den tredje søgsmålsgrund: overtrædelse af traktatens artikler 86 og 222

Sagsøger klager i første række over, at den omtvistede forordning i sin artikel 1, stk. 1, litra a) forudsætter, at eneforhandlingsaftaler ikke falder ind under artikel 86, der handler om misbrug af en dominerende stilling, men under artikel 85, skønt denne artikel kun gælder for aftaler mellem parter, som driver virksomhed på samme omsætningstrin («horisontale aftaler»), medens aftaler mellem virksomheder på forskellige omsætningstrin («vertikale aftaler») udelukkende hører under artikel 86, som således er overtrådt, i forbindelse med artikel 85.

Ordlyden af artiklerne 85 og 86 giver intet grundlag for en sådan sondring mellem den ene og den anden artikel under hensyn til virksomhedernes placering i omsætningskæden;

ingen af artiklerne sonderer mellem virksomheder, der konkurrerer med hinanden på samme omsætningstrin, og virksomheder på forskellige omsætningstrin, der ikke konkurrerer med hinanden;

man kan ikke indføre sondringer, som ikke findes i traktaten.

Man kan desuden ikke afvise en eventuel anvendelse af artikel 85 på en eneforhandlingsaftale med den begrundelse, at leverandør og eneforhandler ikke konkurrerer indbyrdes;

den konkurrence, der er omtalt i artikel 85, stk. 1, er nemlig ikke bare den, som består mellem aftaleparterne, men også den, som kan foregå mellem en af dem og tredjemænd;

dette gælder så meget desto mere, som parterne ved en sådan aftale kunne søge at opnå eller sikre sig en uberettiget fordel til skade for forbrugeren eller benytteren ved at hindre eller begrænse konkurrencen fra tredjemænd med hensyn til den pågældende vare;

en aftale mellem virksomheder på forskellige omsætningstrin kan altså, selv om den ikke medfører misbrug af en dominerende stilling, påvirke handelen mellem medlemsstater og samtidig have til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen, således at den falder ind under forbudet i artikel 85, stk. 1;

artiklerne 85 og 86 har således hver sit formål og finder derfor uden videre anvendelse på forskellige aftalearter, så snart de særlige betingelser i den pågældende artikel er opfyldt.

Det ville endelig være forkert at sammenligne den situation, hvor en producent indgår en eneforhandlingsaftale med forhandleren af sine produkter, og som falder ind under artikel 85, med den situation, hvor en producent på en eller anden måde, for eksempel ved at anvende handelsrepræsentanter, selv sørger for afsætningen af sine egne produkter, og som ikke omfattes af artikel 85;

disse situationer er retligt forskellige;

i øvrigt må de også vurderes forskelligt, når det tages i betragtning, at to afsætningsmåder, hvoraf den ene er indkorporeret i producentvirksomheden, den anden ikke, må have forskellige virkninger;

selv om ordlyden af artikel 85 medfører, at forbudet gælder for en aftale, der er indgået mellem flere virksomheder, forudsat aftalen opfylder de øvrige betingelser herfor, og derfor ikke omfatter den situation, hvor en enkelt virksomhed har indkorporeret sit afsætningsnet i sin egen organisation, berettiger dette ikke til den slutning, at en kontraktlig forpligtelse, der beror på en aftale mellem en producent og en forhandler, udelukkende ved en, i øvrigt ufuldkommen, økonomisk analogi og i strid med førnævnte bestemmelse, må anses for lovlig;

skønt traktatens forfattere, i det førstnævnte tilfælde, i øvrigt ikke har ønsket at blande sig i en virksomheds interne organisation ved hjælp af artikel 85 men kun eventuelt at skride ind imod den i medfør af artikel 86, hvor den antager karakter af groft misbrug af en dominerende stilling, kan der ikke være tale om samme tilbageholdenhed, når hindringerne for konkurrencen er en følge af en aftale mellem to forskellige virksomheder, som det altså er tilstrækkeligt generelt at forbyde;

man kan derfor ikke benægte, at aftaler mellem producenter og forhandlere har karakter af »aftaler mellem virksomheder«.

Endelig ville en aftale mellem en producent og en forhandler, som gik ud på at genoprette nationale skranker i handelen mellem medlemsstaterne, kunne stride mod Fællesskabets mest grundlæggende mål;

traktaten, som ifølge sin præambel og sit indhold tilstræber at afskaffe skrankerne mellem staterne og ved en række strenge bestemmelser søger at modvirke deres genopståen, kan ikke tillade, at virksomhederne igen skaber sådanne skranker;

artikel 85, stk. 1 modsvarer et sådant formål, også når det drejer sig om virksomheder på forskellige omsætningstrin;

derfor er ingen af de bestemmelser, der er omfattet af denne første serie af klagepunkter, blevet overtrådt.

I en anden serie af klagepunkter gør den italienske regering gældende, at artikel 1, stk. 1, litra b) i den anfægtede forordning er i strid med traktatens artikel 222, idet der herved foretages retsstridige indgreb i udøvelsen af industrielle ejendomsrettigheder.

Artikel 222 præciserer blot, at »de ejendomsretlige ordninger i medlemsstaterne ikke berøres af denne traktat«;

Kommissionen bemyndiges i forordning nr. 19/65, artikel 1, stk. 1, litra b) til fra forbudet at undtage kategorier af aftaler, som »indeholder begrænsninger, der er pålagt i forbindelse med erhvervelsen eller brugen af industriel ejendomsret . . .«;

med denne bemyndigelse har forordningen ikke på nogen måde, for så vidt som artikel 222 kommer i betragtning, grebet ind i medlemsstaternes ejendomsretlige ordning;

således som den omstridte bestemmelse i forordningen er affattet, er der, uden at artikel 222 er overtrådt og med gyldig hjemmel i den generelle udformning af artikel 85, som gælder for »alle aftaler mellem virksomheder«, åbnet mulighed for dispensation for aftaler, der indebærer begrænsninger for den industrielle ejendomsret;

under hensyn til det anførte kan der ikke gives sagsøger medhold i påstanden om annullation af forordning nr. 19/65.

V e d r ø r e n d e d e u n d e r o r d n e d e p å s t a n d e o m , a t
Rådets forordning nr. 17/62 og Kommissionens
forordning nr. 153/62 må erklæres uanvendelige

Den italienske regering har under denne retssag nedlagt påstand i medfør af traktatens artikel 184 om, at visse bestemmelser i Rådets forordning nr. 17/62 og i Kommissionens forordning nr. 153/62 erklæres uanvendelige.

Rådet og Kommissionen har heroverfor nedlagt påstand om, at denne del af sagen afvises fra realitetsbehandling, navnlig fordi de nævnte forordninger ikke udgør det retlige grundlag for forordning nr. 19/65, hvis annullation der principalt er nedlagt påstand om, og derfor ikke kan være genstand for en procedure efter artikel 184.

Ifølge denne artikel kan hver part i en retstvist, der angår gyldigheden af en forordning, gøre gældende, at forordningen af de i artikel 173, stk. 1 nævnte grunde ikke kan finde anvendelse;

formålet med denne bestemmelse er ikke at give en part mulighed for at bestride anvendeligheden af en eller anden forordning under et vilkårligt søgsmål;

den forordning, som påstås at være ulovlig, må, direkte eller indirekte, være anvendelig på det forhold, der er genstand for søgsmålet;

der er ikke nogen nødvendig sammenhæng mellem forordning nr. 19/65 og de anfægtede bestemmelser i de to andre forordninger, som sagsøger ønsker erklæres uanvendelige, eftersom forordning nr. 19/65 sigter på at gøre det muligt at undtage visse kategorier af aftaler fra forbudet i artikel 85, stk. 1, medens der ved forordningerne nr. 17/62 og 153/62 henholdsvis fastsættes en anmeldelsespligt og åbnes mulighed for en forenklet anmeldelse;

der er i den foreliggende sag en så ringe forbindelse mellem disse to forordninger og forordning nr. 19/65, at en eventuel uanvendelighed af de førstnævnte vil være uden betydning for lovligheden af forordning nr. 19/65, og at en eventuel annullation af sidstnævnte forordning ikke nødvendigvis vil medføre de to andres uanvendelighed;

da endelig hovedpåstanden er fundet at savne tilstrækkeligt grundlag, må de påstande om uanvendelighed, som er støttet på hovedpåstanden, være uden indhold;

disse påstande må derfor afvises.

På grundlag af disse præmisser,

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

idet den forkaster alle videregående eller hermed uforenelige påstande:

Sagsøgte i sag 32/65 frifindes.

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. juli 1966.

A. Van Houtte
Justitssekretær

Ch. L. Hammes
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT KARL ROEMER FREMSAT DEN 22. MARTS 1966

I n d h o l d

Indledning (sagens omstændigheder, parternes påstande)	303
Retlig vurdering	304
A — Processuelle spørgsmål	304
I — Er søgsmålet også rettet mod Kommissionen for EØF?	304